

Toen er nog champetters waren

dochter Clementine

Frederick Verdonckt

dochter Marie

Over onze champetters

Ordehandhavers zijn er steeds geweest. Vanaf 8 april 1822 werd het beroep van veldwachter bij wet vastgelegd. De kandidaten moesten gediend hebben (legerdienst gedaan hebben). Voordien was het de burgemeester die de veldwachter aanstelde. De “garde champêtre” werd betaald door de gemeente. Veelal waren het gesnorde, stoere mannen die zelfs soms niet konden schrijven. In oorsprong heerste de veldwachter over velden en weiden en speelde soms voor postbode en zorgde voor de bedeling van brieven en documenten.

“Halfweg 19de eeuw nl in 1832 was Charles Louis Hoffman (geboren in ????)

“veldwagter” te Nukerke.” Nochtans lezen we in het geboorteregister het volgende: 'T Jaer duyzend acht honderd dryendertig, den negensten Juny om acht uren, voor ons Frederik Antone Vanbutsele, Burgemeester..... en Joannes Demenus, oud vierenvijftig jaeren, veldwachter, wonende te Nukerke...”

Na halfweg de 19de eeuw was ene Désiré Hoffman champetter in Nukerke. Deze werd opgevolgd door Frederick Verdonckt geboren in Nukerke in 1855. Hij was er champetter tot 1928 en stierf in 1939. Zijn zoon Charles Verdonckt volgde hem op in 1928 en bleef in dienst tot 1956.

Charles werd in Ronse geboren op 11 oktober 1893. Hij liep er school en werd na zijn lagere school naar Wallonië gestuurd om er Frans te leren zoals vroeger heel gebruikelijk was. In de Abbaye de Malonne (Namen) konden de kinderen toen gratis verblijven mits ze werkten in de keuken of de tuin. Ondertussen leerden ze hun Frans. De leervakken waren uitsluitend rekenen en Frans. De rest was van geen belang. Daar in dat instituut heeft hij frère Matien-Marie (Louis-Joseph Wiaux 1841-1917 leren kennen).

In 1912 ging Charles naar het leger als vrijwilliger. Toen wist hij waarschijnlijk niet dat zijn legerdienst 8 jaar zou duren. De Eerste Wereldoorlog is daar ondertussen ook bijgekomen. Na de wapenstilstand mocht hij noch niet naar huis. Hij heeft nog een paar jaar militaire dienst gedaan.

Na de legerdienst zocht hij een plaatsje aan de staat. Hij werd eerst bruggendraaier en nadien sluiswachter op de Schelde rond Helkijn. Dan bij het op rust gaan van vader Frederick kon Charles zijn vader opvolgen als champetter. Het was in de tijd dat Armand Van de Putte burgemeester was. Hij duvelde de jonge champetter. Tweemaal daags moest Charles met documenten of berichtjes naar Tenabele fietsen. Een hele karwei op die slechte wegen van toen. Ge weet hoe dat gaat. Monkie was nen blauwen en de champetter was van de katholieken.

Tijdens de eerste oorlogsjaren eisten de Duitsers alle beschikbare mannen op om te gaan werken in de Duitse industrie. Zo kregen de veldwachters de opdracht de opeisingbrieven aan de man te brengen. Maar tegen de dag van uitvoering doken sommigen mannen onder en verschenen niet op het appel. De Duitsers maakten een lijst op en vergezeld van een paar Duitsers werd jacht gemaakt op die mannen. Meestal probeerde men die ondergedoken 's nachts op te pakken. De champetter leefde natuurlijk mee met die families en had een goed trucje. Wat deed hij ? Wel hij maakte, indien mogelijk, een grote omweg en passeerde gehuchten waar de honden gemakkelijk blaften. Dat was bij nacht het sein van onraad en konden de mensen maatregelen treffen. Binst den oorlog werd de champetter bij de "Bende van de witten" gerekend. Maar na een paar geheime vergaderingen heeft hij daar gauw komaf mee gemaakt. In Nukerke bestond de "Bende van de witten" in oorsprong uit 5 man: Maurice Maes, Michel Van Moorleghem, Michel Maes, Hector Van Moorleghem en Charles Verdonckt. Maar die laatste hield het dus gauw voor bekeken. Onmiddellijk na de bevrijding waren er plots wel honderd witten. Maar dat was uit opportuniteit zeker !

Als die Engelse vlieger neergevallen was in Etikove dan was dat ook een grote bedoening want die piloot was niet te vinden. Neen, dood was hij niet en hij is ook niet in Duitse handen gevallen. Hij zat enkele dagen in een hennenkot – allé e kiekeskot - in Louise-Marie.

Boven Nukerke heeft een Engels vliegtuig om een of andere reden eens een kerosinetank moeten lossen. Die is in de Sponde neergekomen, onbeschadigd maar verzonken in de grond. Madam conteur ('t cabineurke of Gorske Van Coppenolle) was daar nogal gauw bij en verzocht de kijklustigen zo vlug mogelijk het hazenpad te kiezen wegens ontploffingsgevaar. Ja, de meesten waren niet vertrouwd met dat gevaarlijk goedje. Maar wat is er gebeurd met de inhoud. Wie was daar mee gaan lopen? Je kan het wel raden zeker. Dat goedje was goud waard op de zwarte markt. De Nukerkenaren waren heel voorzichtig in hun doen en laten. Immers, er waren bij sommige particulieren Duitsers ondergebracht. Tegen heug en meug moest men die Duitsers een convenabele slaapgelegenheid aanbieden. Zo was er een Leutnant Wilcher ondergebracht bij dokter Glibert. Soldaat Adolf Heindfalt alias “den Dolf” was bij de champetter gehuisvest. “Den Dolf” werkte in de veldkeuken maar volgens zijn zeggen was hij in het burgerleven “ein Gartenbauer in Dinkelsbühl (Beieren)”. Voor hun eten gingen ze naar de veldkeuken in de Oude Boelaerdstraat op een veld van Deschaumes Richard. Dokter Glibert woonde reeds vanaf 1937 in de nieuwe moderne woonst. Voordien woonde hij sinds 1926 in de woning tussen T'Sjoen en “De krone”.

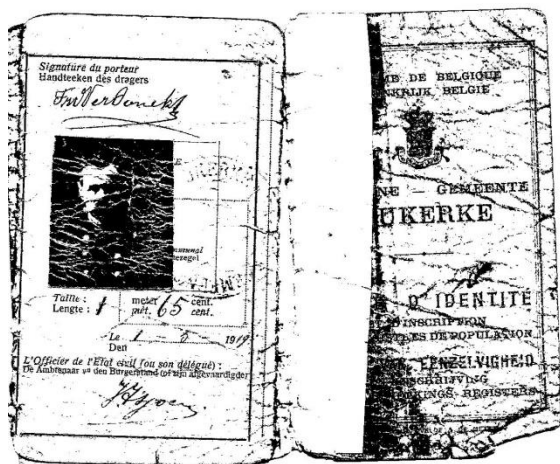
Charles in uitgangstenue tijdens W.O.-I

In 1940 hielden de Engelsen nog een tijdje stand achter de Schelde in Kerkhove. Vandaar nam hun artillerie de Steenweg onder vuur om oprukkende Duitse troepen tegen te houden. Bij die beschieting kwamen Duitsers om. Zo werd er ene begraven in de Sponde. Later werd die opgegraven.

Tijdens de oorlogsjaren lagen dus heel wat taken weggelegd voor de champetter van het dorp. De dieren, zoals koeien, varkens en schapen werden nauwkeurig geteld. Ja, die schapen leverden wol en die was gegeerd door de Duitse bezetter. Er was tijdens en na de oorlog een strenge controle op het kweken van tabaksplanten. Sommigen gingen zo ver dat ze tabaksplanten kweekten midden op de kouter in een korenveld. Bij een telling was de champetter steeds vergezeld van een garde van de belastingen. De champetter wilde wel elke inwoner tot vriend hebben maar een optreden was soms nodig. Ook de champetter had een huisgezin. Hij moest dus al een schipperen. Tijdens de bezetting mochten de boeren niet zelf karnen want de melk moest naar de melkerij die onder Duitse controle stond. Opdat de boeren niet zelf zouden kunnen karnen werden de karners (karnmachine) verzegeld. Maar ge weet hoe dat gaat. Dat touwtje wilde al eens stuk gaan en dan moest de boer de hulp inroepen van de veldwachter om er een nieuw loodje te komen aandoen. Natuurlijk had de nijverige boer de achter gehouden melk gekarnd en de boter tegen grof geld verkocht op de zwarte markt aan een of andere rijke familie. Hoe zou je zelf zijn hé ! Het moet gezegd, voor wat hoort wat en

er viel dus voor de champetter wel eens een half kilootje boter naast de pot!

In die jaren moest elke fiets over een fietsplaat beschikken, ook houders van een hond moesten taks betalen en in ruil ontving de bezitter een medaille die de hond steeds aan de halsband moest dragen. Werkhonden, zoals honden die mee aan een "triporteur" trokken waren vrijgesteld van taks. Wie herinnert zich nog Michel Deriemaeker, Laurent Deweer (beiden bakkers) en August Ysebaert (groentekweker)? Zij waren de laatste die dagelijks met de "triporteur" op weg waren. Ook de karnhonden die het treerad van een karnmolen in beweging brachten waren vrijgesteld. 't Was ook de tijd dat elke fiets voorzien moest zijn van een verplicht fietsplaatje die tegen betaling was te verkrijgen. Invaliden waren vrijgesteld van die taks. Hun gratis plaatje was voorzien van een rode streep.

Op een dag had Juliën De Weer te diep in 't glas gekeken en was ferm kabaal aan het maken. De gendarmen werd opgeroepen. Juliën moest mee en werd door de champetter prompt voor enkele uren in den amigo gestopt. (In 't gemeentehuis waren er zo 2 voorzien.) De veters moesten uit zijn schoenen en de broeksriem en bretellen uit de broek ook al verklaarde hij: "Ik ga mij nie zelfmoorden zulle!" Zijn hond bleef trouw buiten op hem wachten maar heeft de ganse nacht door zijn

blaffen mensen wakker gehouden.

In 1956 is deze volkse champetter overleden. Hij werd opgevolgd door Eugene Van Dyck, de laatste champetter van Nukerke. Foto rechts uit de jaren 1950.

Links: "Bewijs van Eenzelvigheid" maart 1919 op naam van Frederick Verdonck.

Rechts: Charles in 1920 en pas terug van W.O.I

Links op zondag 5 juli 1953 op de inhuldiging van de laatste burgemeester van Nukerke.

Felicien Verroken - Cyriel Verhellen - André Hubeau - Octaaf Schoorens - Hector Roelens - Michel De Venter - Paul Hoffmann - Charles Verdonck - Vital De venter

Kleine anekdote over champetter Frédéric.

Het gebeurde al eens dat een pas geboren kalf niet wilde drinken. De buurman van de boer gaf de raad het kalf anders te noemen.

“Zo ja en hoe dan ?”

“Wel ge moet hem “champetter” noemen. Ge zult zien, hij zal wel drinken!”

(Men moest goed staan met de champetter, daarom kreeg hij bij een huisbezoek een druppel, en nog een .... Zo bestond het dat men er na een lange carrière een beetje verslaafd aan werd en er graag eentje dronk.)

De laatste champetter in Nukerke was Eugene Van Dyck geboren in Antwerpen op 18 juni 1924. Vanuit Kalmthout kwam hij op 25 mei 1946 over naar Nukerke toen hij Heliane Depaemelare leerde kennen. Ze huwden op 8 juni 1946. Hij stierf in het A.Z. Gent op 14 maart 1985.

Op 1 april 2001 werd de lokale politie geïntegreerde politie.

Een bijzondere taak van de champetter was o.a. de controle op de taks van de rijwielen. Deze provinciale taks op de rijwielen werd vanaf 1893 ingevoerd. Wie toen een fiets bezat behoorde reeds tot een betere klasse. Vandaar ! Jaarlijks kreeg men tegen betaling van de taks een genummerde rijwielplaat in een bepaald kleurtje. Deze nummerplaat moest bevestigd worden aan de voorvork van de fiets. Jaarlijks passeerde men op het gemeentehuis langs de champetter om een plaatje af te halen. Wie betrapt werd te rijden zonder rijwielplaat kreeg van de champetter een “contraventie of boete”.

De taks op de rijwielen werd in 1985 afgeschaft. Hierbij de rijwielplaat van de laatste 2 jaren.

